

מחול מורת

משירי פראנסוא ויזן, עברית: ראובן צור, כתב: גד אולמן, ציור: דוד קלינמן,
הוצאת "עקד", תל־אביב, תש"ך.

זים, שיש בהם משום קריאת תיגר על סדרי עולם,
ואינה באה על סיפוקה אלא בתודעה, שלאחר הכל
קיים גורם נפלא, "המשווה קטון וגדול" — המוות.
והנה בחר לו המתרגם מתוך כליל שיריו של ויזן
קטעים שנושאים הוא, בעיקר, מאקאברי.
ברור, עירוני שירתו של ויזן מכליה אל כלי אחר
מהווה בעיה בפני עצמה, ולא כל לשון זוכה
לתרגומים משלו. אצלנו נעשה תרגום יפה בשעתו

הוצאת "עקד" שכבר פירסמה כמה חוברות
שירה, מקור ותרגום, בהידור רב, הגישה לנו הפעם
צרוך שירים קטן משל הרוצח־השודד־השיכור־הפור־
שע־המקצועי בן המאה הט"ו, שהוא מגדולי השירה
הצרפתית. חייו הסוערים של ארכיליסטים זה הבי־
אווה גם לידי גיבוש השקפה על מהות החיים
בכללם. מרירותו המתפרצת, בשל היותו מקופח
ע"י "הוד מלכותו" המול, מודלפת בחרוזים נוע־

ע"י נ. אלתרמן («מארגו השמנה») וכן תורגמו תרגום מוצלח פרקים מתוך «הצוואה הגדולה» של ויזן ע"י יצחק שנהר («אורלוגין» מס' 10, מאי 1954), שמהם רק שניים — «אימי המוות» ו«על דבר אלופי הקרת» — הופיעו גם בספר התרגומים שלפנינו, בנוסח חדש, כמובן. ואם כי בדרך כלל אפשר לומר שרוחו של ויזן מנשבת בתרגומים של ראובן צור, יש להוסיף ולציין כי פה ושם יש סטיות, שדין להתרחק מהן, ריכוך ביטויים נועזים וכדומה. מפאת צמצום המקום אסתפק בדוגמות מעטות. ב«מרובע» יש פשוט טעות: המלה Françoys מתורגמת «יליד־צרפת», ולא היא — הכוונה פשוט לשמו הפרטי של ויזן, שהוא חוזר עליו בהרבה שירים (וכן תורגם לשפות אחרות). השיר רונדו" מסתיים בבית, ששני חרוזיו הראשונים שיעורם בלשון פרוזה — «היינו שניים,

ולא היה לנו אלא לב אחד ; אם הוא מת, כורח הוא שאכלה גם אני» (ראה הפירוש במהדורת האחים גארנייה ובאחרות), ואילו המתרגם מסתפק ב«הן לה היה לבי מסור ! כי מתה, הוא אבד לי עתה !» עוד דוגמה : בשיר «בלדה ותפילה» פונה המשורר אל לוט, אבי השיכורים, ומזכיר את חטא התקרבותו אל בנותיו ; המתרגם מתעלם ממפורש שות ומתרגם «עד כי היצר באורח משונה בך ישלוט».

לעומת זה יש חרוזים רבים שתורגמו בטעם, תוך שמירה על הקצב ועל צורת החרזיה וסדרה. יפה ביחוד הוא שיר «היפה לשעבר». הכתב וההדפסה, בשני צבעים, הדורים להפליא. הציורים ראויים לשבח מיוחד בשל תואמם לתוכן, לרוח המשורר וזמנו, לכתב ולעימוד.

ק. א. ברתיני